

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

איסור רחיצה וסיכה

(ע"ג ב') **משנה:** יום הכיפורים אסור... ברחיצה ובסיכה... והמלך והכלה ירחצו את פניהם. והחיה תנעול את הסנדל. דברי רבי אליעזר. וחכמים אוסרין.

(ע"ז ב') **תנו רבנן:** אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו. ואם היה מלוכלך בטיט ובצואה, רוחץ כדרכו ואינו חושש. אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו. ואם היה חולה או שהיו לו חטטין (פצעים) בראשו, סך כדרכו ואינו חושש.

תנא דבי מנשה: רשב"ג אומר: מדיחה אשה ידה אחת במים, ונותנת פת לתינוק, ואינה חוששת. אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל (את בנו הקטן) בידו אחת (אפילו ידו אחת לא היה נוטל), וגזרו עליו להאכיל בשתי ידיים.

מאי טעמא? אמר אביי משום שיבתא.

תנו רבנן: ההולך (ביום הכיפורים) להקביל פני אביו או פני רבו או פני מי שגדול ממנו, עובר (אפילו) עד צווארו במים, ואינו חושש (משום רחיצה).

איבעיא להו: הרב אצל תלמיד, מאי?

תא שמע, דאמר רב יצחק בר בר חנה: אנא חזיתיה לזעירי דאזל לגבי רב חייא בר אשי תלמידיה. רב אשי אמר: ההוא רב חייא בר אשי הוא דאזל לגביה דזעירי רביה.

רבא שרא לבני עבר ימינא למעבר במיא לנטורי פירי (שהיו להם פרדסים בעבר הנהר).

א"ל אביי לרבא: **תניא** דמסייע לך: שומרי פירות עוברין עד צוארן במים ואין חוששין.¹

רב יוסף שרא להו לבני בי תרבו (שם כפר) למיעבר במיא למיתי לפירקא (שהיו דורשים ביום הכיפורים). למיזל (חזרה לביתם), לא שרא להו.

אמר ליה אביי: אם כן אתה מכשילן לעתיד לבא (לשנה הבאה לא יבואו).

רב יהודה ורב שמואל בר רב יהודה הוו קיימי אגודא דנהר פרת אמברא דחצדד (מקום מעבר הנהר מול חצדד). והוה קאי רמי בר פפא מהך גיסא. רמא להו קלא: מהו למיעבר למיתי לגבייכו למשאל שמעתא?

אמר ליה רב יהודה: רב ושמואל דאמרי תרוייהו, עובר, ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו (שפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו).²

¹ פירוש, דאע"ג דבעלמא לא דחינן איסורא דרבנן משום ממונא, שאני הכא דכיון דאין איסור זה אלא משום הנאה וזה עובר דרך מלבוש ואינו מכיון ליהנות, מוכחא מילתא דלאו להנאה עביד. ריטב"א.

² דאינו נראה כמלבוש אלא כנושא על כתיפו, ואמר מר (שבת קמ"ז א') היוצא בטלית מקופלת על כתיפו בשבת, חייב חטאת. רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו: כתב הר"ן, אפילו בצונן.³ וכן פסק השו"ע.⁴

רחיצה מלכלוך טיט וצואה: כתב סמ"ג שאין חילוק, ובכל מקום בגופו שיש בו לכלוך או טינוף, והוא הדין ברגליו, מותר לו לרחוץ, ולא דווקא בידיו. הרוקח כתב שהוא הדין אם נטף ממנו דם, או שיוצא מבית הכסא ולא מכוון להנאתו. וכן פסק השו"ע.⁵

מדיחה אשה ידה אחת במים, ונותנת פת לתינוק: רש"י ביאר, לפי שרוח רעה שורה על הלחם הנלקח בידים שלא נטלן שחרית, ושם השד שיבתא.⁶ והר"ן כתב בשם ר"י דהיינו שד השורה על תינוק האוכל לחם שניתן לו בלא נטילת ידיים, ואפילו אם נטל שחרית. וכתב, שאותה רוח רעה אינה מצויה בינינו, וכמו שלא נזהרים בגילוי. והרמב"ם כתבו.⁷ והשו"ע השמיטו.⁸

רחיצת ידיים שחרית: כתבו ראשונים בשם רבינו תם, שאף בלא לתת לחם לתינוק, מותר ליטול ידיו שחרית.⁹ וכתבו הרא"ש ורבינו ירוחם, שמכל מקום צריך לזהר שלא ליטול אלא עד סוף קשרי אצבעותיו, ולא כל היד. והרמב"ם כתב "ביום הפפורים ובתשעה באב, שאין שם רחיצה - אינו מברך על נטילת ידים ולא המעביר שנה". וכתב הר"ן שאינו נכון.¹⁰ השו"ע¹¹ פסק כרבינו תם ורא"ש. והרמ"א הוסיף שלא יכוון להנאת רחיצה.

³ וכדמוכחא שמעתין, דלהקביל פני רבו ואינך אחריני, הוא דשרינן לעבור עד צוארו במים, דהיינו בצונן. והקשה הר"ן, והא אמרינן בפ"ק דתענית (י"ג א') דכל שהוא משום תענוג בחמין אסור בצונן מותר, ויוה"כ ודאי משום תענוג הוא! ותיקף, דהתם לא איירינן אלא בתענית צבור דלאו דאורייתא; אבל ביוה"כ לא איירינן התם כלל.

⁴ או"ח תריג,א. מקורות: ר"ן (א ב ברי"ף, ד"ה תנו רבנן).

⁵ או"ח תריג,א. כתב המשנ"ב (ס"ק א) שיזהר לרחוץ רק המקום המטונף. אך אם גופו מלוכלך בכמה מקומות, ויש לו טורח לרחוץ מקומות אלו, מותר להיכנס למים כל גופו להסיר הלכלוך, ויכוון שאינו להנאת רחיצה, רק להעברת הלכלוך. עוד כתב (ס"ק ב) שמדברי השו"ע משמע שאם מזיע הרבה מותר להתרחץ, שאין זה תענוג. ומכל מקום, מי שאינו איסטניס נכון שיחמיר, כדין סיכה משמן להעביר הזוהמה שאסור. מקורות: סמ"ג (לאוין סט). רוקח (הל' יוה"כ, ריש סי' ריז).

⁶ וכתב הר"ן, ולא נהירא, דאם כן אפילו בלא נתינת פת לתינוק מותר ליטול ידיו שחרית! דהא תניא: היו ידיו מלוכלכות בטיט ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש, ואין לך מלוכלכות יותר מזה וכו' (ראה להלן).

⁷ וראה 'לחם משנה' שהתקשה בדברי הרמב"ם, שכן בהל' תפילה (פ"ד) כשהזכיר נטילת שחרית, לא משמע דחייש לרוח רעה, מדלא הזכיר עירוי על הידיים שלוש פעמים, וא"כ לא היה צריך להזכיר הדין כאן, שהוא משום רוח רעה.

⁸ או"ח תריג,ב. מקורות: ר"ן (א ב ברי"ף, ד"ה משום שיבתא). רמב"ם (הל' שביתת עשור ג,ב).

⁹ כדאמרינן הכא היו ידיו מלוכלכות בטיט ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש, ואין לך מלוכלך יותר מבבוקר קודם נטילה, כדאמרינן בפרק שמנה שרצים (ק"ח ב') כל זמן שלא נטל ידיו שחרית יד לפה תקצץ יד לעין תקצץ יד לחוטם תקצץ. ואמרינן נמי התם (ק"ט א' עיי"ש) בת מלך היא ומקפדת עד שלוש פעמים, ואם כן סכנה היא, שאי אפשר שלא יגע באחת מאלה, ואפילו חולה שאין בו סכנה אמר דסך כדרכו ואינו חושש.

¹⁰ דכל רחיצה דמצוה מותרת היא, ונטילת ידיים לתפלה מצוה, וכיון דלהקביל פני רבו עובר במים, כל שכן להקביל פני שכניה. ר"ן. וראה להלן.

¹¹ או"ח תריג,ב. וכתב המשנ"ב (ס"ק ג) שנוטל כדרכו ג' פעמים, והוסיף שפניו לא ירחץ כלל. ודעת הגר"א (ס"ק ו) שהעיקר להלכה כדעת הרמב"ם, שאין רחיצה כלל ביוה"כ ובתשעה באב. והוכיח כן מירושלמי (ברכות פ"ב ה"ז), שלא התירו רחיצה אלא לחולה שיש בו סכנה. והביא שכן כתב מגדל עוז בשם ה"ר פרץ הזקן, שיוה"כ הוא יום שאין בו שטן, וגם כל סיעתו בטלים, עיי"ש. וראה משנ"ב (הל' תשעה באב, סי' תקנז, ס"ק כא) שחשש לדברי הגר"א, ופסק שלא יברך ענט"י בשחרית אחר הנטילה אלא רק אחר שעשה צרכיו.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

רחיצה אחר עשיית צרכיו: הרא"ש כתב שמותר לרחוץ ידיו כל היום, אחר שעשה צרכיו, או שהטיל מים ושפסף, דהוי כמו ידיו מלוכלכות בטיט ובצואה, דאי אפשר לו להתפלל בלא נטילה. ובשם ראב"ן ורבינו שמחה, ורבינו יהודה, כתבו ראשונים, שמותר לרחוץ ידיו משום 'הפון לקראת אלהיך ישאל', אף בקטנים, ואפילו לא שפסף. וכתב היראים, שכהן נוטל ידיו לעלות לדוכן. והשו"ע⁴² כתב, שאם שפסף בידו או עשה צרכיו וקינח, מותר לרחוץ ידיו. ואם רוצה להתפלל, אפילו לא קינח. והרמ"א הביא דברי היראים.

איסטניס: כתב הרא"ש בשם גאון, מי שמבקש לקנח פניו ביוה"כ, אם איסטניס הוא ואין דעתו מיושבת עליו כל השנה עד שיקנח במים, וכל שכן ביום הכפורים שצריך לטהר עצמו ולקנח, יקנח; אבל שאר כל אדם, אסור. ואח"כ כתב, וה"ר יצחק גיאות כתב, אם היה לכלוך על פניו או לפלוף על גבי עיניו, מותר להעבירו במים.⁴³ ורבינו פרץ כתב בשם ה"ר מאיר, שמותר לאדם לרחוץ עיניו במים ביום הכפורים, מפני שהיא רפואה לעינים.⁴⁴ ומהרי"ל כתב שנהגו להחמיר.⁴⁵ והשו"ע⁴⁶ כתב כדברי גאון. והרמ"א הביא דברי מהרי"ל.

הליכה במים לצורך לימוד או מצווה: רש"י ביאר 'לא יוציא ידו מחפת חלוקו', שלא ירים את בגדו ויהא נראה כנושא משאוי.⁴⁷ תוספות ישנים והרא"ש כתבו, כדי שיהא זכור שלא יבוא לידי סחיטה. סמ"ק ביאר שכשמוציא ידו נראה כרוחץ, וכשאינו מוציא נראה כמהלך.⁴⁸ והשו"ע סתם דבריו.⁴⁹ וכתב הרא"ש שאין חשש כיבוס, כיון שאין עליו טינוף,

וראה חיי אדם (כלל קמה, נשמת אדם ס"ק א). מקורות: רא"ש (סי' ג). סמ"ג (לאוין סט). תוספות ותוספות ישנים (ד"ה משום). רבינו ירוחם (תולדות אדם וחיה נתיב ז, ח"ב). רמב"ם (הל' תפילה ז, ח). ר"ן (ב א ברי"ף, ד"ה והוי).

⁴² או"ח תרי"ג. וכתב המשנ"ב (ס"ק ד) שהסכימו האחרונים דנכון לכתחלה לקנח ולשפסף, כדי להוציא נפשיה מפלוגתא, דבזה לכו"ע מותר לרחוץ. במה דברים אמורים? בליל יוה"כ אחר התפלה. אבל ביום, שמתפללין כל היום, אם הטיל מים אע"פ שלא שפסף, או שעשה צרכיו אף שלא קינח, מותר ליטול ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו. עוד כתב המשנ"ב (ס"ק ה) שמדברי השו"ע משמע שאם לא עשה צרכיו כלל, אין ליטול ידיים בשביל תפילה בלבד. ואע"פ שמצוה ליטול ידיים לפני תפילה לפוסקים רבים (ראה או"ח רל"ג). עוד כתב בבית"ל (ד"ה ואם), שהיוצא מבית כסא קבוע, ולא עשה שם צרכיו, הסתפקו האחרונים אם צריך ליטול ידיו. עיי"ש. מקורות: ראב"ן רבינו שמחה ורבינו יהודה ויראים (הו"ד בהגמ"י). סמ"ג (לאוין סט). הגהות מיימוניות (הל' שבייתת עשר ג, אות ב). ר"ן (ב א ברי"ף, ד"ה והוי יודע). רא"ש (סי' ג).

⁴³ והב"ח כתב, דאף גאון לא התיר באיסטניס, אלא בשיש לכלוך על פניו. עיי"ש. והו"ד בביאור הגר"א (ס"ק י).

⁴⁴ כדאיתא בפרק שמנה שרצים (ק"ח ב'), ורפואה מותר ביום הכפורים.

⁴⁵ וכתב הסמ"ק (מצוה רכא), אבל לרחוץ פניו ופיו ושיניו אסור. פניו משום תענוג. פיו ושיניו, משום דאפילו חצי שיעור אסור מן התורה, ושמה יבואו לו מים בגרונו. והביאו הרמ"א (תרי"ג, ד).

⁴⁶ או"ח תרי"ג, ד. וכתב המשנ"ב (ס"ק ט) שאף שנהגו להחמיר, אם פניו מלוכלכות או שיש לו לפלוף בעינו, יכול ללחח אצבעו במים ולהעביר לפלוף, ויזהר לרחוץ רק המקום המלוכלך. עוד כתב (ס"ק י) שרפואה גמורה מותר לרחוץ (כשאין איסור משום רפואה בשבת), דלא גרע ממי שרגליו כהות שיכול לרחוץ. מקורות: רבינו פרץ (הגהות על סמ"ק, מצוה רכא, אות ג). רא"ש (סי' ז). מהרי"ל (הו"ד בדרכי משה, אות ב).

⁴⁷ ולפי זה, אפילו ההולך חוץ לנהר, אסור להוציא ידו מתחת שפת חלוקו משום משוי. והכא נקט לה תלמודא משום דאורחא למעבד הכי בחול. ריטב"א.

⁴⁸ ולפי הפירושים האחרונים, ההולך חוץ לנהר, מותר להוציא ידו מתחת חפת חלוקו. והביא הריטב"א הפירושים, וכתב, ואעפ"כ ראוי לחוש לדברי רש"י.

⁴⁹ או"ח תרי"ג, ה. המשנ"ב (ס"ק טז) הביא את טעמו של רש"י לביאור 'שפת חלוקו'. וכתב המשנ"ב (ס"ק יב) שדין הליכה במים זה רק כשאין לו דרך אחרת. וכתב (ס"ק יג) שתלמידי חכמים השוין בחכמתם אסור. וכתב (ס"ק יז) שמים רודפים זה מעל המותניים. מקורות: סמ"ק (מצוה רכא). תוספות ישנים ותוספות הרא"ש (ד"ה עובר). רא"ש (סי' ד).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

וכיון שזה דרך לכלוך.²⁰

הליכת הרב אצל התלמיד: כתב הרי"ף דלא איפשיטא, הלכך אסור.²⁴ וכן פסק השו"ע.²²

שמירת פירותיו: כתב הטור שלחזור משמירת פירות אסור לעבור במים.²³ וכן פסק השו"ע. כתב האור זרוע, שבמקום שהותר לעבור, אף אם יכול להקיף, יהיה מותר לעבור במים, דלמעט בהילוך עדיף טפי. וכן פסק הרמ"א.²⁴

סיכה שאינה לתענוג: דעת תוספות, דסיכה אסורה דווקא משום תענוג, וכמו רחיצה. אבל היכא דאינו בשביל תענוג, כגון משום רפואה, או ידיו מלוכלכות, שרי. **והרמב"ם** כתב, "אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו, בין סיכה שֶׁלְתַעֲנוּג בין סיכה שֶׁאֵינָה שֶׁלְתַעֲנוּג. ואם היה חולה, אף על פי שאין בו סכנה, או שיש לו חטטין בראשו - סך כִּדְרָכוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ". וכן דעת רבינו חננאל והר"ן. וכן פסק השו"ע.²⁵

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות יום הכיפורים, סימן תריג)

- א. אסור לרחץ ביום הכיפורים, בין בחמין בין בצונן; ואפלו להושיט אצבעו במים, אסור. ואם היו ידיו או רגליו או שאר גופו מלכלכים בטיט או בצואה, או שנטף דם מחוטמו, מתר לרחצם; שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג.
- ב. נוטל אדם ידיו שחרית ומברך על נטילת ידיו, ויזהר שלא יטל אלא עד סוף קשרי אצבעותיו ולא יכון להנאת רחיצה רק להעביר הרוח רעה מעל הידים (הגהות מ'מונ'י).
- ג. אם הטיל מים ושפשף בידו, או עשה צרכיו וקנח, מתר לרחץ דהנה ליה ידיו מלכלכות (ורוחץ עד סוף קשרי אצבעותיו); ואם רוצה להתפלל, אפלו לא קנח נמי מתר לטל עד סוף קשרי אצבעותיו. הגה: וכן פהו העולה לדוכן נוטל ידיו, אף על פי שהן טהורות, דכל רב רחיצה שאינו מכוון בה לתענוג, מתרת (הגהות מ'מונ'י פ"ג מהלכות יום כפור ומ'הרי"ל); ולכן אפלו בא מן הדרך ורגליו פהות, מתר לרחצן (בית יוסף בשם הגהות מ'מונ'י וסמ"ג וטור הלכות תשעה באב).

²⁰ וזה לשון הרא"ש (בפסקיו, וכעין זה ותוספותיו): ומיהו קשה נהי דלא גזרינן משום סחיטה הא איכא כיבוס וליבון כדאמרינן בזבחים פרק דם חטאת (דף צד ב) דשרייתו זו היא כבוסו. ויש לומר דדוקא כי התם שיש עליו דם או דבר מלוכלך, אמרינן שרייתו זו היא כבוסו. אבל אם הבגד הושחר מחמת לבישה או תשמיש, וכל שכן לבן לגמרי ואין עליו טינוף אלא שרוצה ללכנו יותר, לא אמרינן שרייתו זו היא כבוסו. ורבינו תם הגיה בספר הישר דלא אמרינן שרייתו זו היא כבוסו היכא שהוא דרך לכלוך, כמו ספוג ואלונטית וקינוח ידים במפה. וכן כשעבר בנהר בבגדיו ואין זה דרך נקיין וליבון אלא רוב פעמים מתלכלכין במים.

²⁴ כתבו הרא"ש והר"ן שאף שיש תוספתא (יומא פ"ד ה"ו) שכותבת שמותר לרב לעבור במים לצורך תלמידו, כבר כתב רי"ף גיאת שכיון שבבבלי לא נפשט אין ליסמוך על התוספתא, והיא משובשת. והעיסור ביאר ברייתא זו שהמילה 'תלמידו' הכוונה תלמיד חכם והוא חכם ממנו. וכן כתב הרמב"ם, "ההולך להקביל פני רבו או פני אביו או מי שהוא גדול ממנו בקמה..."

²² או"ח תריג, ז. מקורות: רי"ף (א ב בדפיו). ר"ן (ד"ה איבעיא). רא"ש (ס' ה). העיסור (הל' יוה"כ). רמב"ם (הל' שביתת עשור ג, ו).

²³ וכתב הבי"ש שאינו מפורש להדיא, אלא ממה שנאמר 'שלא תהא מכשילן לעתיד לבוא', שדבר זה שייך רק לדבר מצווה, שהרי לדבר הרשות אין לחוש לכך.

²⁴ או"ח תריג, ח. והא"ז למד כן מגמרא שבת (ק"ג ב'). והמג"א כתב דלענין מעשה נראה להחמיר. ובביאור הגר"א (ס"ק יז) כתב על דברי הא"ז, 'ואינו מוכרח. ועיין מג"א' וכן כתב המשנ"ב (ס"ק כב) שהאחרונים הסכימו שעדיף להקיף ולא לעבור. מקורות: אור זרוע (ח"ב, הל' יוה"כ, ס' רעז).

²⁵ או"ח תריד, א. וכתב המשנ"ב (ס"ק ב) שמה שמותר כשיש לו חטטין, היינו דוקא במקום שנוהגין לסוך בחול אפילו איש בריא. אבל בלאו הכי אסור, בין ביום טוב ובין בשבת, דמוכח דהוא משום רפואה. מקורות: רבינו חננאל (ע"ח א', בשם הירושלמי). רמב"ם (הל' שביתת עשור ג, ט). ר"ן (א ב ברי"ף, ד"ה ואם היה). תוספות (ע"ז א', ד"ה דתנן; וד"ה מניין לסיכה).

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

- ד. מי שהוא אסטניס ואין דעתו מישבת עליו עד שיקנח פניו במים, מתר. הגה: ונהגו בזה להחמיר; ואפלו ברחיצת העינים, שהיא קצת רפואה, נהגו להחמיר (מהרי"ל). ואסור לרחץ פיו ביום הכיפורים, כמו שנתבאר לעיל סימן תקס"ז (סעיף ג').
- ה. ההולך לבית המדרש, או להקביל פני אביו או רבו או מי שגדול ממנו בחכמה, או לצרכי מצוה, יכול לעבר במים עד צוארו, בין בהליכה בין בחזרה; ובלבד שלא יוציא ידיו מתחת שפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו; והוא שלא יהיו המים רודפים, דאם כן אף בחל אסור מפני הסכנה, אפלו אם אינם מגיעים אלא עד מתנים.
- ז. הרב אסור לעבר במים כדי לילך אצל תלמידו.
- ח. ההולך לשמר פירותיו מתר לעבר במים בהליכה, אבל לא בחזרה. הגה: וכל מקום דמתר לעבר במים, אפלו היה לו דרך שיכול להקיף ביבשה, מתר לעבר, דלמעט בהלוח עדיף טפי (אור זרוע).
- (או"ח, הלכות יום הכיפורים, סימן תריד)
- א. אסור לסוך אפלו מקצת גופו, ואפלו אינו אלא להעביר הזמא; אבל אם הוא חולה, אפלו אין בו סכנה, או שיש לו חטטין בראשו, מתר.